

In bil je majnik!

Zemlja se je vzbudila iz zimskih sanj. In pogledala je naokrog in govorila: „Pomlad je tu! Napočil je nov dan mojega dolgega življenja. Zdaj bodi moj prvi pozdrav nebes Kraljici.“

In pognala je najlepše cvetke. Priklili so rumeni jeglič, zadehtela je modra vijolica, oglasil se je beli zvonček, zableščala je bela šmarnica.

In pomladansko solnce je zasijalo najjasneje, najčisteje, najsvetleje.

In ptice so se oglasile in zapele — zapele svoje najlepše, najslajše melodije v pozdrav nebeški Materi.

In bil je majnik.

I.

Lojzek je pasel ovce na Pečeniku. Hudi očem ga je poklical zjutraj zarana ter mu izpustil čredo na pašo. In Lojzek je stopal za ovčami, ki so hitele z drobnimi koraki na pašnik, kot bi se bale, da ne bi prej posušilo zlato solnce srebrne rose. Oven vodnik je stopal pred njimi nekam odsile ponosno. V svesti si je bil, da sledi glasu njegovega zvonca cela čreda — od belke, ki mu je bila vedno za petami, do liske, ki je že težko nosila breme svojih let. Mogoče si je v svoji prevzetnosti celo domišljeval, da mu sledé zaradi njegovih umetnozavih rogov.

Na vrh Pečenika je gnal Lojzek. Tam ga je pozdravilo najprvo vzhajajoče solnce, tam mu je najprej ogrelo veliko skalo, da ga ni zeblo v bose noge.

Čeda je začela trgati sočno travo. Mlada jagnjeta pa so poskakovala okrog svojih mater. Tupatam se je to ali ono oddaljilo preveč od matere. Zabeketalo je glasno in žalostno. Oglasila se je mati in ga poklicala k sebi.

V senčnati strani našega Pečenika se razprostira gozd. Vsakovrstno drevje brsti in zeleni v njem. Vitka hoja in visoka smreka se spenjata proti nebu. Poleg njiju stoji mogočen hrast. Smeje se gleda vrhove svojih sosedinj, češ: Napuh hodi pred padcem. No in prav ima. Vedno izgine kaka hoja, smreka — saj tak les se pri kmetijstvu vedno rabi — on pa stoji že dolgo, dolgo vrsto let. Le kedar je kaj posebnega doli v vasi, izgine tudi kak njegov tovariš. Pred dvema letoma n. pr. je izgubil soseda — možila se je Debeljačeva Anica. In oče Debeljač so hoteli dati hčerki hrastovo skrinjo — vsak oče ni mogel dati kaj podobnega.

Poleg hrasta pa je stalo grmičevje. In ko je potegnil veter, pripognile so se tanke veje in šepetale: Bučal je hud vihar in rval drevesa. Me smo se pa pripognile, sklonile smo se k materi — saj v krilu roditeljev je varen vsakdo — in vihar nas ni podrl. Mogočni hrast je poskušal kljubovati — a vihar je podvojil svoje sile, podvojil svojo moč — naposled pa

vzdihnil in pal na zemljo. Ni se vzdignil več. Grmičevje je hotelo nagajati svojemu sosedu.

Pod grmovjem pa so dehtele novovzcvete šmarnice. Beli, prav beli so bili njihovi cveti — obdajala sta jih po dva dolga zelena lista. Prav mnogo jih je bilo. In Lojzek je vedel zanje. Sklenil jih je natrgati velik šop in nesti domov sestri Marici. Ona zna napraviti lepe šopke — in postavila jih bosta pred Marijin oltar.

Solnce je bilo že prekoračilo poldan.

Pastir je pogledal po čredi — vse se je paslo. Zavrisnil je ter hitel v gozd, da nabere šmarnic. In trgal jih je, dolgo trgal. Na uho so mu prihajali glasovi zvonca. Vedel je torej, čreda se ni izgubila. In trgal je dalje.

Doli pod njim pa se je izgubljal v zemljo potok. Globok prepad je bil. Šumé in pené se je padala voda v prepad odskakovaje od skal.

V roki je držal Lojzek šop dehtečih šmarnic. Opazoval jih je in se držal na smeh.

Ali zarana je vstajal Lojzek. Mlad človek pa potrebuje spanja. Kaj čuda, če so mu začele lezti oči skupaj, da se je glavica nagnila in se nasto- nila na mehki zeleni mah. Zaspal je sladko — veje mogočnega hrasta so branile pogled radovednim solnčnim žarkom, ki so hoteli vedeti na vsak način, kam se je izgubil pastir od ovac.

Ni varno ležati na strmem bregu. Človek leze vedno niže — posebno otrok.

Lojzek je spal. V roki je držal šop šmarnic. Ali imeti je moral živahne sanje. Ni ležal dosti na miru. Vedno se je obračal in lezel niže k prepadu. In naposled je zmanjkalo tal — voda je zašumela, po Pečeniku pa se je razlegal obupen klic — in Lojzek je zginil v prepadu. In šmarnice je odnesel seboj

In ko bodo sodnji dan vstajala telesa — prišel bo tudi Lojzek in v rokah bo držal šmarnice. In mogoče stopi k Mariji in ji reče: „Natrgal sem jih bil na Pečeniku, da bi Ti okrasil oltar. Vzemi jih in govori milostno besedo zame.“

II.

Črna vrana je letela nad tamnim gozdom po Pečkovcu. Spoznala je, da bode treba kmalu valiti — saj je pripekalo solnce že gorko, in bukve so že zelele — in začela je iskati, kje bi si postavila gnezdo. Čisto pri- prostega si bode naredila, saj umetnega ne zna. Hotela je zagledati ono hojo, kjer je valila lani, ono hojo, kjer je bila sama izvaljena predlanskim. Ali ni je mogla dobiti. Le porobek je kazal mesto, kjer je stalo kdaj po- nosno drevo.

Oče Smukovec so jo bili posekali že sredi posta. Tako-le so rekli: Človek nikoli ne vé, kaj pride, kaj ga še čaka. Ali, da je kaj lepih desk pri hiši, je vedno dobro. In posekali so hojo, prežagali jo in pustili, da so se hlodi nekoliko osušili, spomladi pa so jo peljali na žago. Sedaj so se sušile že deske ob kozolcu na vrtu. Še celo na staro hruško so bili na-

slonili eno. Senica, ki je imenovala ono hruško svojo zibko in svoj dom, je letala nekako boječe okrog nje, skrbčea, se-li ne bode priplazil morda po deski pisani maček in odnesel njenega zaroda.

Pri oknu Smukovčeve hiše pa je slonela Dorica. Otožno je zrla pred se. Vesela narava ni vzbujala veselja v njenem srcu. Rdeči žarki niso rdečili njenih lic — v solnčnem svitu je bila videti bleda barva še bolj rumenkasta.

Zdajpa zdaj je pogledala na oltarček, ki je bil v kotu. Od tedaj, ko je hodila še v šolo, pa do sedaj je bil vedno lepo okrašen. Marijin kip je stal v sredi, ob straneh pa sta klečala dva kerubina, okrog vsega pa so bile posode, v katerih so dehtele spomladi, poleti, jeseni sveže cvetlice, v mrzli zimi pa so stale notri umetne cvetke, lepo barvane — a ne dehteče.

Tudi letos, posebno sedaj, ko je bil lepi maj, je bil oltarček lepo okrašen. Letos sicer ni mogla sama nabirati šmarnic, vijolic . . . , natrgal jih je bil brat Jožek — a moški za cvetlice nimajo tako dobrega okusa kakor ženske. Ni znal izbirati najlepših kakor ona, vendar tudi iz teh je napravila lepe šopke.

ln ko je pogledala na svoj oltarček — razveselilo se ji je oko. Zrla je v svetilko, ki je plapolala pred Marijino podobo. Zubelj je plapolal, kot bi hotel ugasniti. ln Dorica ga je gledala, kot bi se bala, da z zubljem ugasne tudi njeno življenje.

Da, njeno življenje je viselo na drobni nitki. Zdravnik je odhajal vedno temnega obraza. Oče Smukovec so ga čakali pred hišo, a on je zmigaval z rameni . . .

ln Dorica je vedela, kaj jo čaka. ln njene duše se je lotil obup, kakor se loti obup mladega srca, ki zre v oči gotovi počasni smrti . . .

ln pokleknila je pred Marijino podobo, sklenila roke, v oči pa ji je silila gorka solza, ki je privrela tam od srca.

Ustne pa so šepetale molitev: „Usmiljena Devica in Mati, ako je Tvoja volja, izprosi mi ljubo zdravje! V zahvalo hočem obleči vijoličasto obleko, prepasati se hočem s pasom, pokriti glavo z belim, velikim pokrivalom. Streči hočem bolnikom. Usliši me, o Mati! — Ako pa moram umreti, dodeli, da umrem tedaj, ko Ti obhajaš svoj najlepši mesec.“

Dolgo je klečala pred Marijino podobo. A ni ji odleglo.

V posteljo je morala. ln sobe ni več zapustila. Tako-le k oknu je še sedla včasih, da so jo pogreli solnčni žarki.

Naposled je morala ostati vedno v postelji. Zaman jo je klical vun v prosto naravo, ali vsaj k oknu, lepi maj.

ln naposled . . .

Oče Smukovec so šli na vrt — rdeči od joku — in prijeli so ono desko, ki je slonela ob hruški, vsled katere je imela živa senica toliko skrbi. ln z njimi je prišel mizar, in merila sta. ln zračnila sta, da bo treba treh tako dolgih desk, kakor je ta — rabile bodo namreč v polovicah — in še dveh kratkih, okroglastih . . .

V sobi pa so gorele sveče; svetlile so Dorici, ki je imela zaprte oči, zaprte za vedno ...

* * *

Na pokopališču, kjer je počivala Doričina mati, letos niso cvetele tako lepe cvetke kakor druga leta. Nikdo jih ni zalival.

In začele so povpraševati, kje je Dorica. In oglasila se je velikonočnica, ki je rastla ob grobu: „Ali niste videle, da so jo zakopali tu poleg?!“

„Ah, ti ne veš pravega, ker gledaš vedno v tla. Jaz sem videla, kako sta jo peljala dva krilatca v nebo. Prav daleč so že prišli in tam se je odprlo nebo, in Dorica je objela svojo mamico, ki jo je čakala z lepo gospo pri vhodu. Nato je pokleknila pred lepo gospo, in videlo se je, da se ji zahvaljuje. Več nisem videla.“ Tako je govorila marjetica.

„Kedaj je bilo to?“ vprašala je velikonočnica.

„V majniku je bilo!“ In marjetica je zganila vijoličasto-rumenkasto čašico in se je zamislila

Selko.

Davna pravljica.

Zapisal: F. S. Pavlétov.

Bilo je pred davnim, davnim časom. Ondaj, ko so se po velikih gozdovih razlegali še mogočni glasovi lovskih rogov.

Po obraščenih hribih se je dvigalo izza starikavih hrastov, izza stoletnih lip sivo, mogočno zidovje gradov.

Na gradu, ki se je dvigal nad planinsko ravnino, gori nad Cerjem, je živel mlad grofič, sin plemenitega, odličnega junaka.

In ta grofič je bil len, od sile len.

V prostrani viteški dvorani so baje podobe pradedov vedno sramežljivo zamižale, kadar je šel ta slabič mimo. In kadar je zavel veter skozi dvorano, tedaj se je slišalo kot jedno mrmranje močnih jeklenih oklepov, ki so čakali krepkih junakov, da jih zopet oblečejo.

A grofič se ni zmenil za to mrmranje.

Mesto meča vzal je sokola-lovca in šel z njim na lov. Po goščavah, po ravninah je hodil in pobijal mesto Turčinov — srne.

Včasih pa še tega ne. Najčesče je legel pod hrast v mehko mahovje in leno sanjaril.

To je bilo tedaj, ko so k hišam prihajale še vile rojenice, stale ob zibelki in ščitile novorojene otroke.

In tudi temu grofiču je bila vila za botro. Rada ga je imela in mnogo daril mu je podarila — — —

* * *